

44/100
548

SINTEZE

ISTORIA EUROPEI

...

Serge Berstein
Pierre Milza

INSTITUTUL EUROPEAN

94(100)
1549
3

Colecția

SINTEZE

29

BIB
Bern 49

Serge Berstein, Pierre Milza

ISTORIA EUROPEI

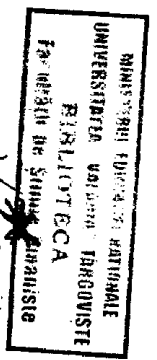
Volumeul 3

State și identități europene
(secolul XIV - 1815)

Traducere de Monica Timu

Ediție îngrijită, note și comentarii
de Doina Barcan-Sterpu

Această carte a fost editată cu sprijinul
MINISTERULUI FRANCEZ AL AFACERILOR EXTERNE
ȘI AL AMBASADEI FRANȚEI ÎN ROMÂNIA

© Editions Hatier, 1994; Serge Berstein, Pierre Milza: *Histoire de l'Europe*
© *Institutul European* Iași pentru prezenta ediție în limba română
ISBN: 973-586-120-8
PRINTED IN ROMANIA

INSTITUTUL EUROPEAN
1998

Shakespeare 138	Weber 293
Sieyes 336, 351	Wilhelm de Orania 195, 225, 250, 268
Sigismund (împărat german) 44, 233	Wilhelm II 226
Sigismund de Luxemburg 41, 59, 233	Wilhelm III de Orania 251
Sixt IV 134	Wilkinson 287
Smith 286, 310	Witt Jan 226, 249
Solinan Magnificul 163	Wyclif 43, 148
Sobieski Jan 228	Zurbaran 181
Sofia Paleologul 231	Zwingli 145
Spencer 176	
Stanislas Leczinski 261, 325	
Urban V 63	
Urban VI 39	
Van Dyck 181	
Van Eyck 48	
Vasco da Gama 90	
Vasile cel Orb 130	
Vauban 248, 257	
Velasquez 182	
Venceslav II 59	
Verochio 133	
Vespucii 90	
Viète 127, 184	
Villeneuve 363	
Victor Amedeo de Savoia 345	
Voltaire 302, 305	
Walpole 270	
Watt 286	
Wellington 309, 386	

Cuprins

Cuvînt înainte	5
Partea I Secolele XIV-XV. Criza Europei.....	9
Capitolul 1 Calamitățile de la sfîrșitul	
Evului mediu	11
Ciurma și foametea	12
Războiul	14
Lumea satelor zdruncinată	16
Revoltele țărănești	19
Orașul în criză	21
Adaptarea orașelor la criză	24
Capitolul 2 Criza spirituală și intelectuală	
de la sfîrșitul Evului Mediu	29
Moartea omniprezentă	30
Criza Bisericii	33
Papalitatea de la Avignon	35
Marea schismă	38
Bisericile naționale și erezile	42
Sclerozarea gândirii și artei	45
Deschiderea de noi drumuri	47
Capitolul 3 Convulsii politice și	
nașterea statului național	51
La est: dispariția Imperiului bizantin	53
În centrul Europei: dispariția Sfîntului	

Imperiu și regresul germanismului	57
În nord: uniunea scandinavă față în față cu Hansa	61
La sud: anarhia politică italiană și afirmarea spaniolă	62
La vest: Franța și Anglia în războiul de o sută de ani	68
Dificila geneză a statului național	79
Capitolul 4 O cottură fundamentală:	
Marile descoperiri	83
Redresarea europeană de la sfârșitul secolului al XV-lea	84
Europa se deschide către lume	88
Europa domină lumea: nașterea imperiilor	92
Șocul deschiderii spre lume	97
Capitolul 5 Avântul economic al Europei și nașterea capitalismului (1492-1560)	101
Structurile economice rămân tradiționale	102
Factorii dezvoltării	104
Spre o economie monetară de stat	107
Creșterea producției	110
Prima structurare a unui spațiu economic european	113
Epoca marilor negustori și nașterea capitalismului în Europa	118
Partea a II-a (1492-1660)	
Apariția unei noi epoci	121
Capitolul 6 Secolului al XVI-lea	123
Umanismul	124
Răspîndirea și diversitatea umanismului	128
Epoca de aur a Renașterii italiene	133
Răspîndirea Renașterii	136

Originile Reformei	139
Religiile protestante	141
Reforma catolică	148
Capitolul 7 Carol Quintul și ultima încercare de unificare a Europei creștine	153
Fărâmițarea și războaiele din Italia	154
Spre o Europă a Habsburgilor	156
Ambițiile lui Carol Quintul	160
Eșecul lui Carol Quintul	164
Capitolul 8 Epoca frământărilor (1560-1660)	169
Răsturnarea complexului de împrejuri	170
Sărăcie și revolte	173
Criza umanismului	175
Barocul	177
Răspîndirea barocului	179
Afirmarea spiritului științific	183
Europa savanților la mijlocul secolului al XVII-lea	186
Capitolul 9 Tentativele hegemonice ale Habsburgilor	189
Puterea și ambițiile lui Filip al II-lea al Spaniei	191
Revolta din Țările de Jos	195
Creșterea puterii engleze	197
Regatul Franței îi scapă lui Filip al II-lea	200
Dificultățile Habsburgilor din Viena	205
Ambițiile lui Ferdinand al II-lea	206
Războiul „de treizeci de ani”	207
Danemarca și Suedia împotriva lui Ferdinand al II-lea	208

Franta iese din culise	212	Parlamentul	270
Tratatele de la Westfalia și Prinei	214	Tentativa de reacție autoritară a lui George al III-lea (1760-1783)	272
Partea a III-a (1660-1798)		Al doilea Pitt și calea spre parlamentarism	273
Clasicismul și Iluminismul la ora echilibrului european	219	Capitolul 13 Dezvoltarea economică și transformările sociale din Europa secolului al XVIII-lea	277
Capitolul 10 Europa la mijlocul secolului al XVII-lea	221	Creșterea populației europene	278
La vest: criza monarhiilor naționale	222	Revoluția agricolă	279
În centru: declinul Habsburgilor	227	Dezvoltarea marelui comerț maritim	282
La nord: hegemonia suedeză	229	Revoluția industrială din Anglia	284
La est: Rusia și Polonia prevestesc noi dezechilibre europene	230	Răspîndirea revoluției industriale în Franța	289
Capitolul 11 Europa coalizată împotriva dominației lui Ludovic al XIV-lea (1660-1715)	235	Noul rol al burgheziei în Europa occidentală	291
Instalarea tipului de monarhie absolută	236	Eterogenitatea nobilimii europene	293
Absolutismul economic	240	Clasele populare	295
Absolutismul religios	242	Capitolul 14 Contrastele din Europa Luminilor (1715-1789)	299
Clasicismul, expresie a idealului monarhic al lui Ludovic al XIV-lea	245	Triumful spiritului științific	300
Politica europeană a lui Ludovic al XIV-lea și războiul de succesiune	248	Miscarea filosofică	304
Războiul cu Olanda	250	Filosofia, germene revoluționar	307
Ludovic al XIV-lea față în față cu Liga din Augsburg	251	Epoca „sufletelor sensibile“	311
Succesiunea spaniolă	255	„Noul gus“	312
Sfârșitul dominației suedeze în Europa de nord	259	Europa franceză și reacțiile naționale	315
Capitolul 12 Nașterea unui model de monarhie temperată în Anglia (1689-1815)	263	Europa engleză în epoca echilibrului european	319
Mitul Constituției britanice	264	Succesiunea Austriei	322
Guvernarea whigilor și Coroana britanică	268	Rivalitatea franco-britanică și războiul de șapte ani	323
Cabinetul	269	Împărțirea Poloniei	324
		Partea a IV-a (1789-1815) Furtuna revoluționară și nașterea unei noi Europe	329
		Capitolul 15 Europa față în față cu Revoluția franceză (1789-1804)	331

O Revoluție a Europei dezvoltate	332
Revoluția „Luminilor”	334
Construirea unei noi lumi	338
Revoluția franceză și Europa	341
Revoluția optează pentru război	345
De la războiul de propagandă la războiul de cucerire	347
Europa prinților împotriva Europei națiunilor	349
Consulatul și sistematizarea noilor principii	356
Capitolul 16 Europa napoleoniană (1804-1815): 361	
Războaiele napoleoniene	362
Epoca marilor campanii victorioase (1805-1809)	363
Europa napoleoniană la apogeul său	365
Sistemul continental	371
Napoleon, modernizator al Europei	373
Blocada continentală și efectele sale	376
Trezirea naționalităților	379
Prăbușirea Europei napoleoniene	383
Concluzie:	387
Note și comentarii	389
Index	403

În aceeași colecție au mai apărut:

1. ** *Ortografia limbii române*
2. George Nicolescu: *Magia aurului*
3. Ioan Oprea: *Lingvistică și filozofie*
4. Al. Husar: *Ideea europeană*
5. Anton Carpinschi: *Descindere și sens în gândirea politică*
6. Al Husar: *Lecturile istoriei*
7. Jean Borella: *Criza simbolismului religios*
8. Stelian Dumistrăcel: *Sate dispărute, sate amenințate*
9. Pavel Chihaița: *Tara Românească între Bizanț și Occident*
10. Petru Ioan: *Logică și filozofie*
11. Daniel Combes: *Epopeea vîntului*
12. Anton Adămuț: *Filosofia substanței*
13. I. Saizu, Al Tacu: *Europa economică interbelică*
14. Jean-Noël Jeanneney: *O istorie a mijloacelor de comunicare*
15. Roland Barthes: *Mitologii*
16. Serge Berstein, Pierre Milza: *Istoria Europei*, I (ed. 1)
17. Serge Berstein, Pierre Milza: *Istoria Europei*, II (ed. 1)
18. Ioan Lobiuc: *Lingvistică generală*
19. Constantin Ciopraga: *Personalitatea literaturii române*
20. Z. Ornea: *Medaliaone*
21. Guy Hermet: *Istoria națiunilor și a naționalismului în Europa*
22. Nicolae Iorga: *Chestiunea Dunării*
23. Alain Renaut: *Era individului*
24. Al. Zub: *Discurs istoric și tranziție*
25. Michel Pastoureau: *Stofa diavolului*
26. J. A. Barnes: *Sociologia minciunii*
27. Serge Berstein, Pierre Milza: *Istoria Europei*, I (ed. a 2-a)
28. Serge Berstein, Pierre Milza: *Istoria Europei*, II (ed. a 2-a)

În pregătire:

Adrian Nicolescu: *Istoria civilizației britanice*